

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi metsälain (1093/1996) ja luonnonsuojelulain (9/2023) 70 ja 82 §:n muuttamisesta
VN/36703/2025

Yleistä

Tornator Oyj katsoo, että hallituksen esitysluonnos johtaa tosiasiallisesti uuteen, laajamittaiseen ja oikeudellisesti epäselvään sääntelyyn metsätaloudessa. Esityksen tavoitteena on esitetty sääntelyn selkeyttäminen EU-tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun johdosta, mutta käytännössä esitys laajentaa merkittävästi metsänomistajan rikos- ja hallinnollista vastuuta avoimilla ja metsätieteellisesti tulkinnanvaraisilla käsitteillä.

Esitysluonnos ei rajoitu lintudirektiivin vähimmäisvaatimusten täytäntöönpanoon, vaan ylittää ne useilta osin. Tämä heikentää metsätalouden oikeusvarmuutta, ennakoitavuutta ja toimintaedellytyksiä sekä vaarantaa jo suunniteltujen ja sopimuksellisesti sidottujen toimenpiteiden toteuttamisen.

1) Pykäläkohtaiset huomiot

1.1 Metsälain 10 c § – ympärivuotinen linnustoarviointivelvoite

Ehdotetun 10 c §:n 1 momentti velvoittaa tekemään käsittelyalueen linnustoarvioinnin ennen puunkorjuuta sekä myös muiden metsän hoitoon ja käyttöön liittyvien toimenpiteiden, kuten maanmuokkauksen, taimikonhoidon ja ennakkoraivauksen, yhteydessä. Momentissa velvoitetta ei ole rajattu pesimäaikaan.

Tämä tarkoittaa käytännössä ympärivuotista selonottovelvollisuutta kaikille metsätöille. Velvoite on kohtuuton ja käytännössä toteuttamiskelvoton erityisesti suurille metsänomistajille, joilla on vuosittain tuhansia erillisiä käsittelyalueita. Sääntely siirtää tosiasiallisen todistustaakan toiminnanharjoittajalle ja altistaa tämän rikos- ja hallinnollisille seuraamuksille myös tilanteissa, joissa lintujen pesintää ei ole mahdollista havaita.

1.2 Tahallisuuden laajentunut tulkinta

Esitysluonnoksessa tahallisuuden katsotaan voivan täyttyä, jos toimija hyväksyy mahdollisuuden lintujen tappamiseen tai pesien vahingoittamiseen. Hyväksymisen käsitettä ei kuitenkaan ole sidottu konkreettiseen tai ennakoitavaan riskikynnykseen.

Ilman täsmällistä määrittelyä lähes kaikki metsätaloustoimet pesimäaikana sisältävät teoreettisen riskin, mikä tekee rikosoikeudellisesta vastuusta ennakoimatonta ja ristiriitaista rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa.

1.3 Rehevä metsä ja lehtipuuvaltaisuus

Esitysluonnoksessa käytetty käsite "rehevä lehtipuuvaltainen metsä" on metsätieteellisesti ja juridisesti epäselvä. Esityksen tulkinta mahdollistaa sen, että joko rehevyys tai lehtipuuvaltaisuus yksinään riittäisi rajoituksen soveltamiseen.

Lisäksi tuoreet kankaat (MT) on esitetty rehevinä, vaikka ne ovat vakiintuneessa metsätieteellisessä luokituksessa keskiravinteisia kasvupaikkoja. Tämä laajentaa rajoitusten soveltamisalaa olennaisesti ilman ekologista perustetta.

1.4 Iso haapa ja maalahopuu

Esityksessä esitetty 25 cm rinnankorkeuslähpimittaan perustuva "ison haavan" määritelmä ei vastaa vakiintunutta ekologista käsitettä. Tällainen haapa ei vielä muodosta merkittävää lahopuu- tai kolopuuelementtiä.

Maalahopuun osalta sääntely on epäselvää. Esityksestä ei käy ilmi, tarkoitetaanko korjuukieltä vai myös ajokieltä. Lisäksi sääntely on ristiriidassa metsätuholain velvoitteiden kanssa, joiden nojalla tuore kuorellinen havupuu on poistettava metsätuhoriskin vuoksi.

1.5 Ajourat ja läpiajot

Ehdotettu sääntely estää käytännössä ajourien tekemisen ja puutavaran kuljettamisen lehtipuuvaltaisten vyöhykkeiden läpi pesimäaikana. Tämä voi estää myös viereisten leimikoiden hakkuun, vaikka itse rajoituskohteella ei tehtäisi puunkorjuuta.

2) Esityksen vaikutukset

2.1 Metsänkäyttöilmoitus

Metsänkäyttöilmoitus on ilmoitus hakkuuajankohdasta, ei sitova aikataulusitoumus. Hakkuut voivat toteutua kolmen vuoden kuluessa ilmoituksesta, ja ajoitus määräytyy markkina-, sää- ja kelirikko-olosuhteiden mukaan.

Esitysluonnos ei huomioi, että metsänkäyttöilmoitusta ei käytetä eikä voida käyttää hakkuun ajankohdan valvontaan. Ajankohdan sitominen ilmoitukseen lisäisi hallinnollista taakkaa ilman valvonnallista lisäarvoa.

2.2 Talvi- ja saarikorjuu

Valtaosa leimikoista suunnitellaan ja myydään talvikaudella. Tulevan pesimäajan leimikot on usein jo sopimuksellisesti sidottu ennen sääntelyn voimaantuloa. Esitys ei sisällä siirtymäaikaa, mikä altistaa toimijat merkittävälle sopimus- ja vahingonkorvausriskeille.

Saarikorjuussa pesimäaikarajoituksia ei aina voida noudattaa. Järvien vedenkorkeus on korkeimmillaan pesimäaikana, mikä on edellytys lauttaliikenteelle ja rantautumiselle. Korjuun siirtäminen pesimäajan ulkopuolelle ei ole teknisesti mahdollista.

2.3 Toimitusketjun toimivuus

Kelirikko ajoittuu usein samaan aikaan pesimääjan kanssa. Pesimääikaisten rajoitusten laajentaminen voi johtaa pitkäkestoisiin puunkorjuun keskeytyksiin, mikä vaarantaa puun toimitusketjun ja teollisen tuotannon jatkuvuuden.

3) Muutosvaatimukset

Tornator Oyj esittää, että:

- linnustoarviointivelvoite rajataan koskemaan vain pesimääikaa.
- tahallisuuden tulkinta sidotaan konkreettiseen ja ennakoitavaan riskiin.
- rehevyyden ja lehtipuuvaltaisuuden määritelmät täsmennetään metsätieteellisesti.
- ison haavan ja maalahopuun käsitteet määritellään ekologisesti perustellulla tavalla.
- metsätuholain velvoitteiden ensisijaisuus kirjataan selkeästi.
- ajourat ja läpikulku sallitaan rajoituskohteiden kautta.
- sääntelyyn sisällytetään riittävä siirtymäaika jo suunnitelluille ja myydyille leimikoille.

Lopuksi

Hallituksen esitysluonnosta ei tule viedä eteenpäin nykyisessä muodossaan. Sääntelyä on rajattava täsmälliseksi, oikeasuhtaiseksi ja ennakoitavaksi siten, että se turvaa lintudirektiivin tavoitteet ilman, että metsätalouden toimintaedellytykset vaarantuvat.